

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО РАШИД С/У БЪЛГАРИЯ (II)

(Жалба № 74792/01)

РЕШЕНИЕ

*Настоящата версия е била поправена на 30 септември 2008 г. в
съответствие на член 81 от Правилника на Съда*

СТРАСБУРГ

5 юни 2008 г.

ВЛЯЗЛО В СИЛА НА

05/09/2008

Настоящото решение може да бъде предмет на поправки по отношение на формата.

По делото Рашид с/у България /II/,

Европейският съд за правата на човека (пето отделение) в състав от :

Пеер Лоренцен, *председател*,
Раит Маруст,
Карел Юнгвирт,
Володимир Буткевич,
Марк Вилигер,
Миряна Лазарова Трайковска,
Здравка Калайджиева, *съдии*,
и Клаудия Вестердиек, *секретар на отделението*,
След обсъждане на заседание на състава на 13 май 2008 г.,
Постанови следното Решение, прието на същата дата :

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е заведено по жалба (№ 74792/01), отправена срещу Република България, с която българският гражданин, г-н Ерджан Хюсейн Рашид („жалбоподателят“) е сезирал Съда на 23 юли 2001 г. на основание член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията“).

2. Жалбоподателят се представлява от М. Екимджиев и С. Стефанова, адвокати от Пловдивската адвокатска колегия. Българското правителство („Правителството“) се представлява от своя агент, г-жа М. Коцева от Министерството на правосъдието.

3. На 22 март 2006 г., Съдът реши да съобщи на Правителството за оплакванията, основаващи се на член 5 § 3 и член 5 § 4 по отношение на разглеждането на жалбите, подадени на 31 август и 28 септември 2001, както и на 7 април 2003 на член 5 § 5 и член 6 § 1. Позовавайки се на разпоредбите на член 29 § 3 от Конвенцията, Съдът реши да бъдат разгледани едновременно въпросите по допустимостта и по съществуването на жалбата.

ФАКТИЧЕСКА ОБСТАНОВКА**I. ФАКТИТЕ**

4. Жалбоподателят е роден през 1968 г. и живее в Кърджали.

А. Наказателната процедура срещу жалбоподателя

5. На 21 септември 1999 г. жалбоподателят, който е осъждан два пъти през 1998 г. за нарушаване на обществения ред (*хулиганство*), е обвинен в укривателство: обвинява се конкретно, че се е опитал да продаде открадната кола, за която е знаел, че се издирва от ИНТЕРПОЛ.

6. Изготвен е обвинителният акт и е изпратен в районния съд в Хасково на 21 юли 2000 г. Първото изслушване е проведено на 26 септември 2000 г.

7. Отложени са четири заседания на съда: тези от 24 октомври 2000 г. и от 30 януари 2001 г., понеже жалбоподателят е бил болен и тези от 21 ноември 2000 г. и 16 януари 2001 г. поради неговото неоправдано отсъствие.

8. С присъда от 13 февруари 2001 г., съдът признава заинтересования за виновен и произнася присъда от четири години лишаване от свобода.

9. Жалбоподателят обжалва. На 13 юли 2001 г., Пловдивският апелативен съд отменя обжалваната присъда, поради процесуални нередности, засягащи правото на защита и връща делото в районния съд.

10. Изслушването пред районния съд в Хасково е отложено поради отсъствие на адвоката на жалбоподателя. След като провежда още две заседания, на 14 декември 2001 г., Хасковският районен съд признава заинтересования за виновен в укривателство и произнася присъда от четири години затвор, придружена с глоба.

11. Жалбоподателят обжалва. С решение от 5 април 2002 г., Пловдивският апелативен съд отменя обжалваната присъда и изпраща досието на регионалната прокуратура в Хасково за отстраняване на пропуски в предварителното производство. Апелативният съд констатира също, че прокуратурата е пропуснала да уточни в обвинителния акт номера на шасито и на мотора на въпросния автомобил, както и самоличността на лицето, на което жалбоподателят се е опитал да продаде колата.

12. На 10 септември 2002 г. жалбоподателят се запознава с всички документи от наказателната преписка.

13. На 22 ноември 2002 г. Хасковската районна прокуратура изготвя нов обвинителен акт и изпраща жалбоподателя на съд. На 18 юли 2003 г. Хасковският районен съд признава жалбоподателя за невинен по обвинението в укривателство. Прокуратурата обжалва, но решението е потвърдено от Пловдивския апелативен съд на 31 май 2004 г.

14. Прокуратурата обжалва в касационния съд. С решение от 7 октомври 2005 г., Върховният касационен съд отменя решението на

по-долната инстанция и изпраща делото на друг състав на апелативният съд.

15. След ново разглеждане на делото, с решение от 21 декември 2005 г., Пловдивският апелативен съд отменя решението на районния съд, като констатира, че един от членовете на състава фигурира с различни имена в изготвените протоколи. Делото е върнато на районния съд в Хасково.

16. Заседанията на районния съд от 17 април 2006 г. и 22 май 2006 г. са отложени поради нередовно призоваване на някои свидетели.

17. Към 4 октомври 2006 г. делото все още е било висящо пред районния съд в Хасково.

Б. Задържането на жалбоподателя и постъпките срещу неговото временно задържане и домашен арест

18. На 12 декември 2000 г., Хасковският районен съд разпорежда предварително задържане на жалбоподателя, поради неговия пропуск да се яви на няколко последователни заседания на съда, както и да внесе определената гаранция. Той е задържан в жилището си на 12 февруари 2001 г.

19. На 13 февруари, жалбоподателят е признат за виновен и е осъден на лишаване от свобода. С решение от същия ден съдът потвърждава неговото задържане.

20. На 16 февруари 2001 г. заинтересованият обжалва пред Пловдивския апелативен съд решението за временното му задържане. На 7 юни 2001 г. съдът разглежда неговата жалба в закрито заседание. Жалбата е отхвърлена с мотива, че задържането на жалбоподателя е било разпоредено поради неявяването му на няколко заседания и невнасянето на определената гаранция.

21. Едно ново искане за освобождаване от страна на заинтересования е отхвърлено на 13 юли 2001 г. от Пловдивския апелативен съд.

22. На 31 август 2001 г., защитата на жалбоподателя внася ново искане за временно освобождаване. Тя иска мярката да бъде променена от съдия-докладчика преди разглеждане на делото по същество и изтъква, че апелативният съд е пропуснал да измени мярката за неотклонение, целяща да гарантира явяването на лицето поради връщането на делото в районния съд. Към молбата са приложени копия от психиатрични експертизи на заинтересования, според които жалбоподателят трябва да се лекува медикаментозно.

23. Съдия-докладчикът разглежда искането на 3 септември 2001 г., в закрито заседание. С разпореждане от същия ден той отхвърля искането с мотива, че съществува реална опасност от бягство и извършване на нови нарушения. Заинтересованото лице е било

обвинено в тежко престъпление, извършено в изпитателния срок след предишна присъда; той многократно е било обект на наказателни преследвания. Освен това, нищо не му е пречело да следва предписаното му лечение в болницата на затвора.

24. На 5 септември 2001 г., представителят на жалбоподателя обжалва пред апелативния съд това разпореждане и иска промяна на мярката за неотклонение в домашен арест. Защитата на заинтересования иска жалбата да бъде разгледана в открито заседание. Молбата не е уважена; с разпореждане от 19 септември 2001 г., Пловдивският апелативен съд потвърждава атакуваното разпореждане.

25. Една нова молба за отмяна на временното задържане, подадена от другия защитник на заинтересования на 28 септември 2001 г. е била отхвърлено от съдия-докладчика в закрито заседание на 5 октомври 2001 г. Адвокатът изтъква, че временното задържане, наложено на заинтересования в рамките на друго наказателно производство е било заменено с домашен арест. Въпреки това, жалбоподателят е бил задържан, поради пропускане на апелативния съд да се произнесе по мярката за неотклонение, разпоредена в рамките на производството за укривателство.

26. Съдията констатира, че представителят на заинтересования само повтаря вече изложените аргументи от другия защитник на жалбоподателя в неговото обжалване от 31 август 2001 г. и, че няма никакъв нов елемент, който би могъл да оправдае промяна на мярката. Той отбелязва, че задържането на заинтересования е законосъобразно, тъй като е било потвърдено както от районния съд, така и от апелативния съд. Към това се прибавя и фактът, че едно ново заседание на районния съд е било предвидено за 12 октомври 2001 г. и, че е било необходимо да се гарантира явяването на обвиняемия.

27. На 12 октомври 2001 г. защитата на жалбоподателя обжалва това разпореждане, изтъквайки отново аргументите относно здравословното състояние на своя клиент. С разпореждане от 23 октомври 2001 г. апелативния съд в закрито заседание уважава искането и разпорежда домашен арест.

28. На 6 март 2002 г. жалбоподателят подава молба с искане домашният арест да бъде заменен с по-лека мярка, поради здравословното му състояние. Това искане е отхвърлено от Пловдивският апелативен съд на 5 април 2002 г. с констатацията, че здравето на жалбоподателя не се е влошило след началото на неговия домашен арест.

29. С решение от 29 юли 2002 г., Хасковският районен съд уважава искането на районната прокуратура да разпорежи временното задържане на заинтересования с мотива, че жалбоподателят не е спазил задължението да не напуска жилището си и, че е заподозрян в

извършването на ново престъпление. Жалбата на жалбоподателя е отхвърлена от Пловдивския апелативен съд на 15 август 2002 г.

30. Една нова жалба срещу задържането е била отхвърлена от Хасковския районен съд на 3 октомври 2002 г. Апелативният съд в Пловдив разглежда жалбата срещу това определение в закрито заседание и потвърждава решението на 10 октомври 2002 г.

31. На 21 ноември 2002 г. един от защитниците на жалбоподателя внася нова жалба срещу задържането, мотивирана с влошаването на здравословното състояние на заинтересования. Неговата жалба е била разгледана от Хасковския районен съд в закрито заседание на 2 декември 2002 г. С разпореждане от същия ден съдът оставя жалбата без последиствие с мотива, че тези аргументи са разглеждани многократно от съда и, че няма никакъв елемент, позволяващ да се заключи, че жалбоподателят не може да се лекува в болницата на затвора. Между другото, районният съд подчертава, че поради неспазване от страна на жалбоподателя на наложения му домашен арест, тази мярка за неотклонение е била заменена с временно задържане под стража. На 11 декември 2002 г., жалбоподателят обжалва разпореждането пред апелативния съд. Неговата жалба е разгледана в закрито заседание и е отхвърлена от апелативния съд на 6 януари 2003 г.

32. На 28 януари 2003 г. вследствие на нова жалба, подадена от заинтересования, районният съд променя мярката за неотклонение на домашен арест, поради влошаване на здравословното му състояние. Но евентуално по-лека мярка за неотклонение е била отхвърлена поради съществуването на риск, който се потвърждава от съдебното му минало, че може да се опита да избегне правосъдието.

33. На заседанието от 7 април 2003 г., на което жалбоподателят присъства, един от защитниците му иска изменение на мярката за неотклонение. Същият ден, след обсъждане, съдът отхвърля искането с мотива, че избраната мярка е най-подходяща по отношение на здравословните проблеми на жалбоподателя и на риска да се възпрепятства правосъдието и извършването на нови престъпления, които, като се имат предвид многобройните предишни присъди на заинтересования, не може да бъде пренебрегнат.

34. На 11 април 2003 г., жалбоподателят обжалва, като изтъква, че се нуждае от грижи в специализирано заведение. На 22 април 2003 г., един от неговите защитници иска разглеждане на жалбата в открито заседание с призоваване на страните. На 16 май 2003 г. жалбата е разгледана от апелативния съд в закрито заседание. Съдът отхвърля жалбата с мотива, че наложената мярка е подходяща, като се имат предвид криминалното минало на жалбоподателя и опитите му да се укрие от правосъдието. Освен това, никое от представените

доказателства не позволявал да се заключи, че жалбоподателят не може да се лекува в домашни условия.

35. На заседанието на 2 юни 2003 г. жалбоподателят още веднъж иска изменение на мярката поради сърдечното си заболяване. Неговата молба е била отхвърлена от Хасковският районен съд, който счита, че жалбоподателят може да получи необходимото лечение, като се спазват условията на задържането му под домашен арест. Жалбата срещу това решение е разгледана на 9 юли 2003 г., от Пловдивския апелативен съд, без изслушване на заинтересования. С разпореждане от същия ден атакуваното решение е потвърдено.

36. Междувременно, Хасковският районен съд разрешава на жалбоподателя, по негово искане, да напусне на два пъти жилището си, за да се консултира с лекари и за да бъде хоспитализиран от 11 до 20 юни 2003 г. и от 23 юни до 2 юли 2003 г.

37. На 18 юли 2003 г., след като произнася оправдателна присъда за жалбоподателя, Хасковският районен съд заменя наложената мярка за неотклонение със задължението за внасяне на гаранция в размер на 500 лева /около 250 евро/.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И СЪДЕБНА ПРАКТИКА

A. Мярка за неотклонение временно задържане под стража

38. Член 152а от Наказателно-процесуалния кодекс /НПК/ от 1974 г., в неговата редакция към момента на събитията, предвижда правото на всяко временно задържано лице да подаде жалба срещу своето задържане. Съдът разглежда жалбата в открито заседание, с призоваване на страните, в срок от три дни от приемането на жалбата в секретариата на съда. Решенията на съда на първа инстанция могат да бъдат обжалвани пред апелативен съд.

39. В съдебната фаза от разглеждане на делото, жалбите срещу временно задържане под стража са били разглеждани от съда, компетентен по съществото на делото (член 304, алинея 1, 5 от НПК от 1974 г.). Съгласно разпоредбите на същия член съдът не е бил длъжен да проведе открито заседание по жалби срещу временно задържане под стража. След това, с изменението на Наказателно-процесуалния кодекс от 30 май 2003 г., съдилищата са длъжни да разглеждат жалбите срещу временно задържане под стража в публично заседание (член 268а от НПК от 1974 г.).

Б. Законът за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани /от 12 юли 2006 г., Закон за отговорността на държавата и общините за вреди/

40. Член 2 от този закон дава възможността на всеки заинтересован да подаде жалба за вреди и пропуснати ползи в случай на „незаконно“ задържане. Съответната разпоредба гласи следното:

Член 2

„Държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от органите на дознанието, следствието, прокуратурата, съда и особените юрисдикции от незаконно:

1. задържане под стража, включително и като мярка за неотклонение, когато то е отменено поради липса на законно основание;

2. обвинение в извършване на престъпление, ако лицето бъде оправдано или ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление, или поради това, че наказателното производство е образувано, след като наказателното преследване е погасено по давност или деянието е амнистирано

41. В две решения от 2001 г. Върховният касационен съд е счел, че отговорността на държавата по силата на член 2 (1) от горепосочения закон обхваща и случая, при който прекратяването или отказа от преследване са били мотивирани с липсата на достатъчно доказателства, тъй като вследствие на тези обстоятелства мярката за неотклонение е била лишена с обратна сила от нейното законово основание (реш. № 978 от 10.07.2001, гр. д. № 1036/2001 г., ВКС ; реш. № 859 от 10.09.2001 г., гр. д. № 2017/2000 г., ВКС).

42. Според съдебната практика на българските съдилища, термините „незаконно“ и „отсъствие на законови мотиви“, препращат към незаконност по отношение на вътрешното право (решение № 1144 от 20.06.2003 г. по гр.д. № 904/2002 г., IV гр. о. на ВКС; решение от 17.02.2003 г. по въззивно гр.д. № 896/2002 г. на Пловдивски апелативен съд).

43. В тълкувателното решение от 22 април 2005 г., (тълкувателно решение № 3 от 22 април 2005 г. по гр.д. № 3/2004 г., ОСГК на ВКС) Върховният касационен съд заключава също:

„ /.../ Незаконна е мярката за неотклонение "задържане под стража", когато не отговаря на изискванията по чл. 152а, ал. 7 НПК във връзка с чл. 152 НПК.

Държавата отговаря за вреди по чл. 2, т. 1 ЗОДВПГ, когато

задържането под стража е отменено като незаконно, независимо от развитието на досъдебното и съдебно производство. В тези случаи обезщетението се определя самостоятелно.

Ако лицето е оправдано или образуваното наказателно производство е прекратено, държавата отговаря по чл. 2, т. 2 ЗОДВПГ. В тези случаи обезщетението за неимуществени вреди обхваща и вредите от незаконното задържане под стража /.../. „

ПРАВНА ОБСТАНОВКА

I. ОТНОСНО ПРЕТЕНДИРАНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

44. Жалбоподателят претендира, че неговото задържане надвишава границите на разумното. Той цитира член 5 § 3 от Конвенцията който гласи :

„всеки арестуван или лишен от свобода в съответствие с разпоредбите на параграф 1 с) на този член трябва своевременно да бъде изправен пред съдия или пред длъжностно лице, упълномощено от закона да изпълнява съдебни функции, и има право на гледане на неговото дело в разумен срок или на освобождаване преди гледането на неговото дело в съда. Освобождаването може да бъде обусловено от даването на гаранции за явяване в съда.”

45. Правителството подчертава факта, че жалбоподателят е бил задържан едва след като е установено неспазването от негова страна на наложената му преди това по-лека мярка за неотклонение. Според правителството са били налице „достовърни” и „достатъчни” мотиви да бъде задържан и наказателното разследване срещу него се е провеждало с необходимата бързина.

46. Жалбоподателят твърди, че неговото задържане почива най-вече на тежестта на престъплението, за което е бил обвинен и, че вътрешните съдилища не са изложили „достовърни” и „достатъчни” мотиви, за да го задържат. Той е на мнение, че държавните власти не са провели наказателното разследване срещу него с необходимата бързина. Той подчертава, че на прокуратурата са й били необходими седем месеца, след връщането на делото на 5 април 2002 г., за да представи необходимите уточнения към обвинителния акт, докато той, през това време, е бил задържан.

А. По допустимостта

47. Съдът установи, че настоящата жалба не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Той установи, освен това, че не са налице други мотиви за недопустимост. С оглед на това, жалбата следва да бъде определена като допустима.

Б. По същество*1. За разглеждания период*

48. Съдът отбелязва, че жалбоподателят е лишен от свобода при условията, предвидени от член 5 § 1 с) от 12 до 13 февруари 2001 г. (параграфи 18 и 19 по-горе), от 13 юли 2001 г. до 14 декември 2001 г. (параграфи 9 и 10 по-горе) и от 5 април 2002 г. до 18 юли 2003 г. (параграфи 11 и 37 по-горе).

49. Следователно общата продължителност на задържане под стража на жалбоподателя, по смисъла на член 5 § 3 от Конвенцията, достига приблизително една година и приблизително осем месеца домашен арест (параграфи 27, 29, 32, 37 по-горе). Съдът припомня, че домашният арест също представлява лишаване от свобода по смисъла на член 5 (виж между другото, *Варчев с/у България* № 42987/98, § 64, ЕСПЧ 2004-VIII (извлечения) и, че времето прекарано под домашен арест се отчита за изчисляването на продължителността на задържане, която попада в приложното поле на член 5 § 3 от Конвенцията.

2. Относно разумния характер на продължителността

50. Съдът напомня за своята постоянна съдебна практика, според която продължаващото съществуване на причини, даващи основание да се подозира задържаното лице, че е извършило престъпление е условие *sine qua non* за законосъобразността да бъде продължено задържането под стража. Въпреки това, след известно време то не е достатъчно. В този случай, Съдът трябва да определи, дали другите причини, възприети от съдебните органи, продължават да легитимират лишаването от свобода. Когато те се окажат „подходящи” и „достатъчни”, той проучва освен това дали компетентните национални власти са положили „особено старание” за продължаване на процедурата (вж. *Лабита с/у Италия* [GC], № 26772/95, §§ 152-153, ЕСПЧ 2000-IV).

51. Съдът следи за това дали съществуването на причини, даващи основание да се подозира жалбоподателя в извършване на престъпление не се оспорва от страните (параграфи 45 и 46 по-горе).

52. По отношение на изложените причини да бъде продължено задържането на жалбоподателя, Съдът констатира, че решенията на

вътрешните съдебни инстанции не изглеждат неоснователни (параграфи 18, 20, 23, 26, 29, 31-35 по-горе). По-точно, като се има предвид съдебното минало на жалбоподателя (параграф 5 по-горе) и неговите пропуски при спазване на режима на домашен арест и плащане на наложените гаранции (параграфи 18 и 29 по-горе), не изглежда неоснователно да бъде считано, че съществува опасност заинтересованият да се укрие от правосъдието. Оттук, по конкретния случай Съдът заключава, че съществуват „подходящи” и „достатъчни” мотиви за оставяне на жалбоподателя под арест.

53. На Съда остава да разгледа въпроса за това, дали държавните органи са водили разследването с „особено старание”, изисквано от член 5 § 3 на Конвенцията. В това отношение Съдът отбелязва, че в продължение на половината от най-дългия период на задържане на жалбоподателя (в частност между 5 април и 22 ноември 2002 г.), делото е било върнато на етапа на предварителното разследване, поради пропуски на прокуратурата да уточни номерата на шасито и на мотора на колата и самоличността на някои лица (параграфи 11 и 13 по-горе). Съдът не е убеден, че тези процедурни пропуски са били от естество да оправдаят връщането на делото на етапа на предварителното разследване. В това отношение, трябва да се отбележи, че Съдът вече е забелязвал, по повод на други дела срещу България, че повтарящото се и неоснователно връщане на дела в следствието е било причина за прекалено продължителните наказателни процедури (*Василев с/у България*, № 59913/00, § 93, 2 февруари 2006 г.; *Илиев с/у България*, № 48870/99, § 58, 22 декември 2004 г.; *Китов с/у България*, № 37104/97, § 73, 3 април 2003 г.; *Каров с/у България*, № 45964/99, § 63, 16 ноември 2006 г.). Освен това, правителството не е представило аргументи, които да оправдаят факта, че на прокуратурата са й били необходими седем месеца за изготвяне на ново обвинение, докато жалбоподателят е бил лишен от свобода.

54. В заключение, въпреки съществуването на две други условия, предвидени в член 5 § 3, за оценка на разумния срок на задържане, Съдът подчертава, че органите, оправомощени да провеждат наказателното преследване не са реагирали с необходимото „особено старание”. От това следва, че е налице нарушение на член 5 § 3 от Конвенцията.

II. ОТНОСНО ПРЕТЕНДИРАНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 4 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

55. Жалбоподателят претендира, че неговите жалби срещу временното му задържане под стража, подадени на 31 август и 28 септември 2001 г. и на 7 април 2003 г., са били разгледани от

съдилищата в закрити заседания. Той изтъква член 5 § 4 от Конвенцията, който гласи следното :

„всеки арестуван или лишен от свобода има право да обжалва законосъобразността на своето задържане в съда, който е задължен в кратък срок да се произнесе; в случай че задържането е неправомерно, съдът е длъжен да нареди незабавното освобождаване на задържаното лице.”

56. Правителството отбелязва, че молбата за освобождаване от 7 април 2003 г. е била разгледана в открито заседание от Хасковския районен съд. По отношение на другите две жалби правителството отбелязва, че въпреки липсата на открити заседания, съдилищата са се постарали да разгледат всички аспекти на законността на задържането и не са се ограничили само до елементите, изложени от жалбоподателя.

57. Жалбоподателят поддържа, че отсъствието на открити заседания го е лишило от възможността да бъде изслушан от съдилищата и да представи допълнителни доказателства в подкрепа на исканията си за освобождаване.

А. По допустимостта

58. Съдът установи, че настоящата жалба не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Той установи, освен това, че не са налице други мотиви за недопустимост. С оглед на това, жалбата следва да бъде определена като допустима.

Б. По същество

59. Съдът напомня, че процедурата по член 5 § 4 не винаги трябва да е придружена от същите гаранции като предписаните в член 6 § 1, относно гражданските или наказателните спорове, но че тя трябва да има юридически характер и да предоставя на въпросния индивид гаранции в съответствие с характера на лишаването от свобода, от което той се жалва. (*Влош с/у Полша*, № 27785/95, § 125, ЕСПЧ 2000-XI). В частност, за лицата задържани в условията, цитирани в член 5 § 1 с), се налага изслушване (*Кампанис с/у Гърция*, решение от 13 юли 1995 г., серия А № 318-В, стр. 45, § 47).

60. Съдът отбелязва, че всяко от трите искания за освобождаване на жалбоподателя е било гледано на две инстанции и, че само решението от 7 април 2003 г., на Хасковския районен съд е било взето след открито заседание (параграфи 23-27, 33 и 34 по-горе).

61. В светлината на съдебната практика и като се имат предвид конкретните факти, Съдът счита че липсата на публични заседания по

жалбите от 31 август и 28 септември 2001 г. са лишили жалбоподателя от възможността да представи своята позиция в рамките на процедура, спазваща гаранциите на член 5 § 4.

62. Въпреки това, Съдът счита, че същата констатация не е валидна за искането за освобождаване, направено на 7 април 2003 г. То е било разгледано и отхвърлено от районния съд в присъствието на жалбоподателя и неговия защитник (параграф 33 по-горе). Макар, че жалбата срещу това решение е била разгледана на закрито заседание (параграф 34 по-горе), Съдът счита, че това не е достатъчно, за да се заключи, че е налице нарушение на член 5 § 4 относно справедливостта на разглеждането на това искане за освобождаване, взето в своята цялост и включващо производство пред две инстанции.

63. От това следва, че е имало нарушение на член 5 § 4 по отношение на разглеждането на молбите за освобождаване, подадени на 31 август и 28 септември 2001 г. и, че не е имало нарушение на тази разпоредба от Конвенцията по отношение на молбата за освобождаване, подадена на 7 април 2003 г.

III. ОТНОСНО ПРЕТЕНДИРАНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 § 5 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

64. Позовавайки се на членове 5 § 5 и 13 от Конвенцията, жалбоподателят се жалва, също така, че не е имал право на обезщетение и, че не е разполагал с други ефикасни възможности, за да се противопостави на претендираните нарушения на член 5 от Конвенцията. Съдът счита, че това оплакване следва да бъде разгледано в светлината на член 5 § 5 от Конвенцията, който гласи:

„всяко лице, арестувано или лишено от свобода в нарушение на изискванията на този член, има изпълняемо право на обезщетение.”

65. Правителството не заема позиция по този въпрос.

66. Според жалбоподателят, разпоредбите на Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани не са приложими в неговия случай, тъй като според критериите, очертани от съдебната практика на вътрешните съдилища, неговото задържане не е било незаконно.

A. По допустимостта

67. Съдът установи, че настоящата жалба не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Той установи, освен това, че не са налице други мотиви за недопустимост. С оглед на това, жалбата следва да бъде определена като допустима.

Б. По същество

68. Съдът напомня, че правото на обезщетение, обявено в параграф 5 на член 5 от Конвенцията, предполага, че от вътрешните власти или от Съда е било установено нарушаване на един от предходните параграфи на член 5 (виж цитирано по-горе решение *Вачев*, § 78).

69. Съдът отбелязва, че е заключил, че има нарушение на правата, гарантирани от параграфи 3 и 4 от член 5 (параграфи 51 до 54 и 61 по-горе). От това следва, че член 5 § 5 от Конвенцията е приложим. Така, че Съдът трябва да установи дали българското право е предоставило или не на жалбоподателя право за обезщетение за констатираното нарушение на член 5 в този случай.

70. Съдът отбелязва, че наказателните преследвания срещу жалбоподателя са все още висящи и, че вследствие на това, член 2 (2) от Закона за отговорността на държавата, който е предвиждал възможността за обезщетяване, в случай на оправдаване или след края на наказателните преследвания, не е приложим в конкретния случай (параграф 17 и 43 по-горе).

71. По отношение на обжалването, предвидено от член 2 (1) от същия закон, Съдът припомня, че вече е констатирал при други дела срещу България, че при отсъствието на решение на вътрешните правораздавателни органи, деклариращо, че задържането на заинтересованото лице е било „незаконосъобразно“, съгласно критериите на вътрешното право, тази разпоредба не се прилага (виж горе-цитирано решение *Варчев*, § 80 и *Йосифов с/у България*, № 47279/99, §§ 54 и 55, 7 декември 2006 г.). Съдът счита, че положението на жалбоподателят в настоящото дело е подобно на това на жалбоподателите в цитираните по-горе дела и не вижда основание да стигне до различно решение в настоящия случай.

72. В светлината на горепосоченото, Съдът стига до заключението, че българското законодателство не е предоставило на жалбоподателя право на обезщетение, както го изисква член 5 § 5 от Конвенцията.

73. От това следва, че е налице нарушение на тази разпоредба от Конвенцията.

IV. ОТНОСНО ПРЕТЕНДИРАНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

74. Жалбоподателят се оплаква, освен това, от продължителността на наказателното производство срещу него. Той цитира член 6 § 1 от Конвенцията, гласящ в съответната си част:

„всяко лице, при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения или основателността на каквото и да е

наказателно обвинение срещу него, има право на справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона.”

75. Правителството твърди, че въпреки трите връщания на делото, компетентните органи са водили разследването с необходимата бързина. Правителството подчертава, че жалбоподателят и неговите защитници са причина за отлагането на някои заседания на съда. Освен това, периодите между различните заседания на съдилищата са били относително кратки.

76. Жалбоподателят заявява, че делото не е било от особена сложност и, че забавянията в производството са се дължали на многобройните връщания поради процесуални недостатъци от страна на органите на предварителното разследване и на първоинстанционния съд. Освен това, със своето процесуално поведение той не е причинил значително забавяне на процедурата.

A. По допустимостта

77. Съдът установи, че настоящата жалба не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Той установи, освен това, че не са налице други мотиви за недопустимост. С оглед на това, жалбата следва да бъде определена като допустима.

Б. По същество

1. Относно периода, който следва да се вземе предвид

78. Съдът отбелязва, че разследването срещу жалбоподателя е започнало на 21 септември 1999 г., за вещно укривателство на кола (параграф 5 по-горе). Към датата 4 октомври 2006 г., делото все още е било висящо в Хасковския районен съд (параграф 17 по-горе). Към тази последна дата, процедурата вече е продължавала повече от седем години и все още е била висяща в първоинстанционния съд.

2. Относно разумния характер на продължителността

79. Съдът напомня, че разумният характер на продължителността на процедурата се оценява според конкретните обстоятелства и по отношение на критериите на съдебната практика на Съда, в частност на сложността на делото, поведението на жалбоподателя и това на компетентните органи (виж сред много други, *Пелисие и Саси с/у Франция* [GC], № 25444/94, § 67, ЕСПЧ 1999-II).

80. По отношение на първия от цитираните критерии по-горе, Съдът отбелязва, че жалбоподателят е бил обвинен във вещно укривателство на кола. От документите по делото става ясно, че делото не представлява особена сложност.

81. Съдът констатира, че поведението на жалбоподателят е било в основата на някои закъснения на въпросната процедура: заседанията от 21 ноември 2000 г., от 16 януари 2001 г. и от 12 октомври 2001 г., са отложени поради отсъствието на жалбоподателя или на неговия защитник (параграфи 7 и 10 по-горе). За сметка на това, две други заседания, тези от 24 октомври 2000 г. и от 30 януари 2001 г., са били отложени, защото жалбоподателят е бил болен (параграф 7 по-горе), нещо което представлява пречка от обективен характер за развитие на процедурата заради която той не може да бъде упрекуван за това. Поради това следва, че забавянето, дължащо се на поведението на жалбоподателя и на неговите защитници, е около два месеца. Въпреки това, тези факти не могат да обяснят цялостното забавяне на процедурата.

82. Съдът отбелязва, че всъщност значителните забавяния в развитието на наказателното производство са причинени от вътрешното правораздаване. Делото е връщано три пъти от по-висши юрисдикции в първоинстанционния съд или на етап на предварително разследване, поради неспазване на процесуалните правила: на 13 юли 2001 г., на 5 април 2002 г. и на 21 декември 2005 г. (параграфи 9, 11 и 15 по-горе). Освен това, две заседания на районния съд са отложени поради нередовното призоваване на някои от свидетелите (параграф 16 по-горе). От това е видно, че органите, които са водили наказателното преследване са причина за забавяне от около пет години и пет месеца. Между другото, Съдът отбелязва, че общата продължителност на производството (което след повече от седем години все още е висящо в първа инстанция) сама по себе си изглежда прекомерна. От това следва, че продължителността на наказателното преследване срещу жалбоподателя е надминала границите на разумния срок.

83. Така, че е налице нарушение на член 6 § 1 на Конвенцията.

V. ОТНОСНО ДРУГИТЕ ПРЕТЕНЦИИ ЗА НАРУШЕНИЯ

84. Жалбоподателят се жалва, че исканията му за освобождаване от 16 февруари и 11 юли 2001 г. не са разгледани в открито заседание и в „кратък срок”. С писмо от 7 октомври 2003 г. той повдига същите аргументи по отношение на своето искане от 21 ноември 2002 г. Той претендира също, че исканията за освобождаване от 31 август и 28 септември 2001 г. и от 7 април 2003 г. не са разгледани в „кратък срок”. Освен това, със съобщение от 6 октомври 2006 г.

жалбоподателят се жалва за недостатъчното разпростиране на осъществявания контрол по отношение на законосъобразността на неговото задържане.

85. По отношение на тази част от жалбата, като се имат предвид всички елементи, с които разполага, и, доколкото е компетентен да разгледа формулираните претенции, Съдът не намира никаква проява на нарушаване на права и свободи, гарантирани от Конвенцията или нейните Протоколи. Тази част от жалбата следва да се отхвърли като явно неоснователна.

VI. ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

86. По смисъла на член 41 от Конвенцията,

„Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

87. Жалбоподателят претендира 15 000 евро като обезщетение за нанесени неимуществени вреди.

88. Правителството не е представило становище по този въпрос.

89. Съдът счита, че следва да присъди на жалбоподателя 3 500 евро за неимуществени вреди.

Б. Разноски

90. Жалбоподателят претендира, също така, 5 155 EUR за разходи пред Съда. В частност, той претендира сумата от 4 970 EUR за разноски за адвокат, за 71 часа работа по настоящото дело и 185 EUR за пощенски разходи и подготовка на кореспонденцията със Съда. Той претендира тези суми да бъдат присъдени на неговите защитници¹.

91. Правителството не взема отношение по този въпрос.

92. Съгласно съдебната практика на Съда един жалбоподател може да получи възстановяване на разходите си, когато може да се удостовери тяхната реална стойност, тяхната необходимости разумния им размер. В конкретния случай

¹ Променено на 30 септември 2008 г.: добавен е следния текст: „Той претендира тези суми да бъдат отпуснати на неговите представители”

Съдът отбелязва, че някои оплаквания от гледна точка на член 5 § 4 от Конвенцията са били отхвърлени като очевидно неоснователни и че той е стигнал до заключението, че не е налице нарушение на този член по отношение разглеждането на искането за освобождаване от 7 април 2003 г. Като се вземат предвид елементите, с които разполага, и цитираните по-горе критерии, Съдът счита за разумна сумата от 3 000 EUR за всички разходи и я присъжда на жалбоподателя.

В. Лихва за забава

93. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се изчислява на основата на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процента.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Приема*, че жалбата е допустима по отношение на оплакванията на основание член 5 § 3, член 5 § 4 (относно липсата на публично заседание по жалбите, подадени на 31 август и 28 септември 2001 г. и на 7 април 2003 г.), на член 5 § 5 и на член 6 § 1 и недопустима в останалата ѝ част;
2. *Приема*, че е налице нарушение на член 5 § 3 от Конвенцията;
3. *Приема*, че е налице нарушение на член 5 § 4 от Конвенцията относно разглеждането на молбите за освобождаване от 31 август и 28 септември 2001 г. и, че не е имало нарушение на тази разпоредба от Конвенцията относно разглеждането на молбата за освобождаване от 7 април 2003 г.;
4. *Приема*, че е налице нарушение на член 5 § 5 от Конвенцията;
5. *Приема*, че е налице нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията;
6. *Приема*
 - а) че държавата-ответник следва да заплати на жалбоподателя, в срок от три месеца от влизането в сила на решението съгласно член 44 § 2 от Конвенцията, следните суми, като легова равностойност по курса, приложим в деня на плащането:

- i. 3 500 евро (три хиляди и петстотин евро), както и всички суми, дължими като данъци и такси, за неимуществени вреди;
 - ii. 3 000 евро (три хиляди пет евро), както и всички суми, дължими като данъци и такси, за разноси , които да се изплатят по банковата сметка на представителите²;
- б) че от изтичането на горепосочения срок до изплащането на определените суми, върху тях ще се начислява проста лихва, равна на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, приложима през този срок, увеличена с три процента;
7. *Отхвърля* искането за справедливо обезщетение в останалата му част.

Изготвено на френски език и съобщено писмено на 5 юни 2008 г. в съответствие с разпоредбата на член 77 §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия ВЕСТЕРДИЕК

Пеер ЛОРЕНЦЕН

Секретар

Председател

² Поправено на 30 септември 2008 г.: добавен е следния текст: „да се изплатят по банковата сметка на представителите;”